

Załącznik do Uchwały Nr XXXIX/...../2018
Rady Powiatu w Olecku z dnia
26 kwietnia 2018 r.

POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2018-2020

Olecko 2018

Spis treści:

I. Wstęp.....	3
II. Podstawy prawne programu.....	3
III. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej przez administrację publiczną.....	4
IV. Charakterystyka środowiska rodzinnego zagrożonego umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki.....	7
V. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie oleckim.....	11
VI. Infrastruktura powiatu oleckiego w zakresie pomocy rodzinie.....	24
VII. Cele programu i działania.....	26
1. Cel I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.....	27
2. Cel II. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej.....	30
3. Cel III. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej.....	32
4. Cel IV. Podniesienie jakości usług, świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.....	34
5. Cel V. Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu oleckiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	35
VIII. Źródła finansowania programu.....	37
IX. Monitoring i ewaluacja programu.....	37

I. WSTĘP

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Starosty Oleckiego Nr 38/2011 z dnia 25 października 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Uchwałą Nr VII/31/2015 Rady Powiatu w Olecku z dnia 30 kwietnia 2015 r. został przyjęty do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 w celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych ww. ustawą oraz pozyskania środków z zewnątrz. Program był monitorowany na podstawie sporządzanej sprawozdawczości, a informacje na temat jego realizacji przedkładał Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Natomiast całościowe podsumowanie oraz ocenę poziomu osiągniętych celów i efektywności Programu zawiera końcowy raport ewaluacyjny. Koordynatorem Programu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku.

Zarządzeniem Nr 14/2017 z dnia 11 października 2017 r. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku powołał Zespół do opracowania 3-letniego Powiatowego Programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018 – 2020. W programie wskazano na konieczność podjęcia dalszych działań profilaktycznych, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.);
- 2) Konwencję o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.);

- 3) Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 ze zm.);
- 4) Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.);
- 5) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720).

III. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ PRZEZ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ:

I. Zadania gminy

Zadania gminy mają charakter głównie profilaktyczny i wspierający. Zaliczają się do nich:

- zatrudnianie asystentów rodziny, którzy niezależnie od pracowników socjalnych zajmują się wyłącznie pracą z rodziną,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- koordynacja wszystkich instytucji i służb, zobowiązanych do wspierania rodziny poprzez tworzenie i organizację zespołów interdyscyplinarnych wspierających rozwiązywanie problemów na rzecz dobra dziecka i rodziny,
- praca z rodzinami biologicznymi w celu umożliwienia powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną,
- w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka odbiór dziecka z rodziny i umieszczenie u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Ośrodki Pomocy Społecznej są odpowiedzialne również za prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

II. Zadania powiatu

Organem odpowiedzialnym za system zastępczej opieki jest starosta, a bezpośrednio powiatowe centrum pomocy rodzinie. Odpowiada za tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie wymagającym tego dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Powiat finansuje świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, wynagrodzenie zawodowych rodzin zastępczych, pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu, pełne koszty utrzymania, w tym remonty i inwestycje w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na swoim terenie. Ponadto powiat finansuje świadczenia związane z usamodzielnianiem się pełnoletnich osób wychowanych w rodzinach zastępczych lub opuszczających różne instytucje wychowawcze. Powiat sprawuje zatem w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Jednym z zadań powiatu jest opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów, dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Liczba umów o zawodowstwo (obligatoryjnych i fakultatywnych), a tym samym rodzin zastępczych zawodowych, musi być zgodna z rocznym limitem.

Zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej Zarządzeniem Starosty Oleckiego Nr 38/2011 z dnia 25 października 2011 r. wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W strukturze jednostki funkcjonuje Zespół Rodzinnej Pieczy Zastępczej, który realizuje zadania organizatora, m.in.:

- 1) prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej;
- 2) kwalifikuje osoby kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydaje zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;

- 3) organizuje szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 4) zapewnia badania psychologiczne dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz rodzin zastępczych;
- 5) zapewnia rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnia pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) prowadzi poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 8) zapewnia pomoc prawną osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 9) dokonuje okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) przeprowadza badania pedagogiczne i psychologiczne oraz analizę, o której mowa w art. 42 ust. 7 ww. ustawy, dotyczącą kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 11) zapewnia rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwo, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 13) zgłasza do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 14) organizuje opiekę nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
- 15) zapewnia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- 16) przedstawia staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy.

Organizator zatrudnia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który może mieć pod swoją opieką do 15 rodzin. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA RODZINNEGO ZAGROŻONEGO UMIESZCZENIEM DZIECI W ZASTĘPCZYCH FORMACH OPIEKI:

Diagnostując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, nie można zapominać o osobach korzystających z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej. Trzeba mieć jednak świadomość, że dane statystyczne nie są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów osób, które często żyją na krawędzi ubóstwa lub też nie korzystają ze wsparcia ops-ów z uwagi na dochód nieznacznie przekraczający kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach powiatu oleckiego w latach 2015-2017, przedstawiają poniższe tabele:

Tab. 1. Powody, dla których przyznano świadczenia - OPS -y:

Powody przyznania pomocy	MOPS Olecko			GOPPS Świętajno			GOPPS Kowale Oleckie			GOPPS Wieliczki		
	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017
Ubóstwo	97	139	140	87	74	92	-	1	1	48	21	28
Sieroctwo	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bezdomność	-	-	-	3	4	2	8	2	8	4	2	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	111	105	113	14	17	26	2	7	10	1	13	20
Bezrobocie	507	451	376	230	236	230	198	215	155	165	147	124
Niepełnosprawność	109	111	109	23	56	52	44	53	42	43	50	52
Długotrwała choroba	438	434	400	16	52	47	9	10	40	50	54	54
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	75	84	95	31	30	49	-	-	-	14	18	14
Przemoc w rodzinie	6	10	6	4	11	1	-	-	-	2	1	-
Alkoholizm	28	32	25	-	4	4	-	-	-	1	-	-
Narkomania	7	5	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	17	10	1	1	2	-	-	-	3	1	1
Zdarzenie losowe	-	-	-	-	3	1	-	-	-	3	-	-
Sytuacja kryzysowa	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Liczba rodzin dotkniętych przemocą, w tym liczba dzieci w rodzinach objętych pracą zespołu interdyscyplinarnego	51 w tym 77 dzieci	36 w tym 54 dzieci	46 w tym 59 dzieci	-	15 w tym 13 dzieci	11 w tym 16 dzieci	17 w tym 21 dzieci	20 w tym 24 dzieci	30 w tym 34 dzieci	18 w tym 16 dzieci	23 w tym 21 dzieci	17 w tym 18 dzieci
Wielodzietność	64	67	62	14	18	38	2	7	1	13	21	29
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

źródło: MOPS Olecko, GOPPS Świętajno, GOPPS Kowale Oleckie, GOPPS Wieliczki

Głównym powodem udzielania pomocy finansowej w latach 2015-2017 przez ośrodki pomocy społecznej z powiecie oleckim było bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. W powyższych latach pomoc otrzymały 504 rodziny z powiatu na skutek potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizmu. W ww. latach pracą Zespołu Interdyscyplinarnego objęte zostały 284 rodziny dotknięte przemocą, w tym 353 dzieci.

Tab. II: Praca z rodziną - OPS –y:

	MOPS Olecko			GOPS Świętajno			GOPS Kowale Oleckie			GOPS Wieliczki		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Liczba rodzin, w tym liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	13 w tym 35 dzieci	13 w tym 39 dzieci	13 w tym 38 dzieci	13 w tym 32 dzieci	13 w tym 27 dzieci	13 w tym 28 dzieci	30 w tym 53 dzieci	17 w tym 34 dzieci	20 w tym 57 dzieci	12 w tym 34 dzieci	13 w tym 39 dzieci	16 w tym 42 dzieci
Liczba rodzin z którymi była prowadzona praca socjalna w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	12	14	15	1	2	1	30	17	20	2	3	6
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej	997	955	796	299	289	278	263	297	257	240	228	210
Liczba rodzin, w tym liczba dzieci w rodzinach objętych pracą socjalną wg stanu na koniec poszczególnych lat	610 w tym 793 dzieci	680 w tym 952 dzieci	368 w tym 515 dzieci	364 w tym 265 dzieci	345 w tym 228 dzieci	328 w tym 230 dzieci	30 w tym 53 dzieci	17 w tym 34 dzieci	20 w tym 57 dzieci	240 w tym 258 dzieci	228 w tym 232 dzieci	210 w tym 254 dzieci

źródło: MOPS Olecko, GOPS Świętajno, GOPS Kowale Oleckie, GOPS Wieliczki

Z analizy powyższej tabeli wynika, że największą liczbę rodzin, w tym liczbę dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny odnotowano w gminie Kowale Oleckie. Wszystkie gminy prowadziły pracę socjalną w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziców biologicznych.

Tab. III: Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu oleckiego przebywających w pieczy zastępczej w 2017 r.

Gmina	Rodzaj pieczy zastępczej		Razem
	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza	
Olecko	47	12	59
Kowale Oleckie	22	10	32
Świątajno	0	7	7
Wieliczki	10	0	10
Ogółem	79	29	108

Źródło: PCPR Olecku

W stosunku do ogólnej liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 55% stanowią dzieci pochodzące z gminy Olecko.

Tab. IV: Praca z rodzinami biologicznymi w celu umożliwienia powrotu dzieci z pieczy zastępczej w 2017 r.

	MOPS Olecko	GOPS Kowale Oleckie	GOPS Świątajno	GOPS Wieliczki	Ogółem
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	59	32	7	10	108
Liczba rodzin, z którymi była prowadzona praca w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	15	20	1	6	42

Źródło: MOPS Olecko, GOPS Świątajno, GOPS Kowale Oleckie, GOPS Wieliczki, PCPR Olecko

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że wszystkie ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu oleckiego podejmują pracę z rodzinami biologicznymi w celu umożliwienia powrotu dzieci do rodziców biologicznych.

Tab. V: Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Olecku w latach 2015-2017

Lp.	Stan na dzień	31.12.2015		31.12.2016		31.12.2017	
		mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
1.	Liczba osób bezrobotnych	1218	1283	1033	1173	848	1065
Ogółem:		2501		2206		1913	
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	637	883	563	783	454	720
Ogółem:		1520		1346		1174	
3.	Z prawem do zasiłku	251	186	190	192	154	186
Ogółem:		437		382		340	

Źródło: PUP Olecko

Dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Olecku w latach 2015-2017 ukazują znaczny spadek bezrobocia w stosunku do lat ubiegłych. Spadła również liczba osób długotrwale bezrobotnych. Wśród osób zarejestrowanych w PUP nadal przeważają kobiety. Przewaga kobiet może świadczyć m.in. o braku zainteresowania podjęciem zatrudnienia ze względu na sprawowanie opieki nad dziećmi. Istotny wpływ na sytuację na rynku pracy wywiera wejście w życie ustawy z dn. 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

V. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLECKIM:

Rodzinna Piecza Zastępcza:

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych organizowana jest piecza zastępcza. Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, które z różnych powodów, na mocy postanowienia sądu, zostają umieszczone w pieczy zastępczej. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej i zawieszony władzy rodzicielskiej.

Jednym z zadań rodziny zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie

akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno - rekreacyjnych. Małoletni umieszczeni w rodzinach zastępczych w większości przypadków w rodzinach biologicznych doznawali wszelkiego rodzaju zaniedbań, przemocy oraz byli świadkami nadużywania alkoholu przez rodziców. Konieczne zatem jest udzielanie dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia w dążeniu do wychodzenia z kryzysu, w jakim znalazło się dziecko, przy jednoczesnej wzmożonej pracy z rodziną biologiczną przez pracowników ops-ów w celu umożliwienia dzieciom powrotu do środowisk rodzinnych po zażegnaniu kryzysu. Jedną z form pracy w dążeniu do powyższego celu jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka w konsultacji ze specjalistami, z uwzględnieniem potrzeb dziecka. Na tej podstawie organizowana jest profesjonalna pomoc, szczególnie w przypadku dzieci z traumatycznymi przeżyciami. Plan pomocy dziecku powinien być zgodny z planem pomocy rodzinie.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 r. ż. W wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) może również ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą mieć świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Jak wynika z zebranych danych, na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie, rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe i rodziny zawodowe.

Zakres wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

Organizowanie dzieciom rodzinnej (rodziny zastępczej) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawczej) pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców oraz zakres i sposób finansowania rodzinnej pieczy zastępczej, a także przyznawania pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym ww. pieczę zastępczą reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r.

Tab. VI: Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu oleckiego

	Rodziny zastępcze i dzieci umieszczone	Ogółem	Spokrewnione	Niezawodowe	Zawodowe	Zawod. Specjalistyczne	Zawod. o charakterze pogotowia rodzinnego
Stan na koniec 2015 r.	Liczba rodzin	46	26	11	7	1	1
	Liczba dzieci	77	32	18	23	1	3
	Liczba nowoutworzonych RZ	9	4	5	2	0	0
	Liczba dzieci	19	7	12	7	0	0
Stan na koniec 2016 r.	Liczba rodzin	47	26	11	8	1	1
	Liczba dzieci	77	33	15	26	1	2
	Liczba nowoutworzonych RZ	9	4	5	1	0	0
	Liczba dzieci	11	6	5	3	0	0
Stan na koniec 2017 r.	Liczba rodzin	43	25	8	8	1	1
	Liczba dzieci	67	31	11	24	1	0
	Liczba nowoutworzonych RZ	10	7	3	1	0	1
	Liczba dzieci	13	10	3	2	0	0

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że w stosunku do ogółu rodzin funkcjonujących w latach 2015-2017 136 rodzin - tj. 57%, stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione. W tych latach w powiecie oleckim nie był prowadzony rodzinny dom dziecka, natomiast funkcjonowała rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego, która przyjmowała dzieci poniżej 10 r. ż.

Tab. VII: Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017 wg stanu na koniec każdego roku kalendarzowego.

Przyczyna umieszczenia dziecka	Rodzina zastępcza														
	Spokrewniona			Niezwodowa			Zawodowa			Zawodowa specjalistyczna			o charakterze pogotowia rodzinnego		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Przemoc w rodzinie	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Alkohol	14	14	15	7	7	6	9	13	18	-	-	-	-	1	-
Sieroctwo	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pólsieroctwo	5	4	4	5	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ubóstwo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezrobocie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Długotrwała choroba	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Niepelnosprawność	3	2	3	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-
Bezradność w opiece i wychowaniu	5	9	9	3	3	1	13	12	4	-	-	-	3	2	-
Pobył za granicą	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: PCPR w Olecku

Główną przyczyną umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017 był alkohol, bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, sieroctwo, pólsieroctwo oraz niepełnosprawność. Spośród wszystkich przyczyn najmniejszy odsetek stanowił pobyt rodziców za granicą, stosowanie przemocy domowej jak również długotrwała choroba.

W latach 2015-2017 ubóstwo oraz bezrobocie nie były podstawą do umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Tab. VIII: Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze w latach 2015-2017

Rok	2015	2016	2017	Ogółem
Liczba dzieci, które opuściły RZ, w tym:	20	17	22	59
zostały przysposobione	2	3	5	10
powróciły do rodziny biologicznej	11	6	8	25
umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej	2	5	5	12
rozpoczęły proces usamodzielniania	3	2	4	9
oczekując na adopcję przebywały w rodzinie preadopcyjnej	-	-	2	2
pochodzące z terenu innego powiatu przeniesiono do rodziny zastępczej funkcjonującej na terenie naszego powiatu	2	-	-	2
wróciły pod opiekę opiekuna prawnego	-	1	0	1
pochodzące z naszego powiatu umieszczone zostały na terenie innego powiatu	-	1	2	3
				15

W stosunku do ogółu dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą, najwięcej, bo 42% powróciło do rodziców biologicznych, 20% umieszczonych zostało w placówce opiekuńczo – wychowawczej, 16% zostało przysposobionych i 15% rozpoczęło proces usamodzielniania.

Tabela IX: Struktura wiekowa osób pełniących funkcję rodziców zastępczych według w 2017 roku

Wiek	Do 21 lat	22-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	61-70 lat	71 i więcej
Liczba osób	0	5	8	5	15	9	1

Źródło: PCPR w Olecku

Tabela X: Struktura wiekowa dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych w 2017 roku

Wiek	0-3 lata	4-6 lat	7-13 lat	14-17 lat	18-24 lat	Razem
Liczba dzieci	6	7	17	30	7	67

Źródło: PCPR w Olecku

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie zastępczej przysługują następujące świadczenia:

obligatoryjnie:

- a) świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości nie niższej niż: 660,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej lub 1 000,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej i zawodowej,
- b) dodatek wychowawczy na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 r.ż. w wysokości świadczenia określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, tj. 500,00 zł miesięcznie,
- c) dodatek nie niższy niż kwota 200,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- świadczenia oraz dodatek, o którym mowa w pkt c, przysługują rodzinie zastępczej również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeśli za zgodą rodziny zastępczej nadal przebywa w tej rodzinie i uczy się;

fakultatywnie:

- a) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,

- b) świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- c) świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- d) w przypadku rodziny zastępczej zawodowej - raz do roku świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Ponadto rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opał, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji.

Tab. XI: Liczba rodzin korzystających ze środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w latach 2015-2017

Rok	2015	2016	2017
Liczba rodzin zastępczych	6	4	5

Źródło: PCPR w Olecku

Świadczenia fakultatywne przyznawane były zgodnie z Wytycznymi Starosty Oleckiego wprowadzonymi Zarządzeniem nr 4/2015 z dnia 9 lutego 2015 r., a następnie Zarządzeniem nr 17/2015 z dnia 1 czerwca 2015. Poniższa tabela przedstawia zestawienie świadczeń fakultatywnych, które przyznane zostały rodzinom zastępczym w latach 2015-2017.

Tab. XII: Świadczenia fakultatywne przyznane rodzinom zastępczym w latach 2015-2017

Rok	2015	2016	2017
Jednorazowe świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej	14	9	10
Dofinansowania do wypoczynku dziecka poza jego miejscem zamieszkania/decyzje odmowne	20/0	0/8	2/1

Świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu w domu jednorodzinny i budynku wielorodzinnym	7	5	7
Świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego	0	2	1

Źródło: PCPR w Olecku

W 2017 r. podpisane zostały 2 umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, z czego 1 umowa z rodziną, która już funkcjonowała. Ponadto 1 rodzina zastępcza zawodowa została przekształcona w rodzinę zastępczą o charakterze pogotowia rodzinnego.

Rodzina zastępcza zawodowa otrzymuje wynagrodzenie w kwocie nie niższej niż 2 000,00 zł miesięcznie. Obecnie, w powiecie oleckim funkcjonuje 10 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 1 specjalistyczna oraz 1 pogotowie rodzinne, 3 z nich otrzymują wynagrodzenia w całości finansowane przez inne powiaty.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na jego opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej, w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tab. XIII: Wydatki ponoszone przez gminy za dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych w 2017 r.

Gmina	10%	30%	50%	Liczba dzieci	Kwota wydatków
<i>Olecko</i>	*	*	*	29	127 526,87
<i>Kowale Oleckie</i>	*	*	*	15	48 683,99
<i>Świątajno</i>	*	*	*	-	-
<i>Wieliczki</i>	*	*	*	9	12 369,22

Źródło: PCPR w Olecku

Najwyższe wydatki poniosła gmina Olecko, natomiast gmina Świętajno nie poniosła wydatków, ponieważ nie były umieszczane dzieci na nowych zasadach w rodzinach zastępczych.

Institutionalna piecza zastępcza:

Zgodnie z decyzjami Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 lutego 2014 r. na terenie powiatu oleckiego funkcjonuje 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- 1) Dom Nr 1 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 dzieci,
- 2) Dom Nr 2 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 dzieci,
- 3) Dom Nr 3 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 14 dzieci,
- 4) Dom Nr 4 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 pełnoletnich wychowanków kontynuujących naukę,
- 5) Dom Nr 5 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjno-interwencyjnego przeznaczony dla 14 dzieci (4 miejsca interwencyjne),
- 6) Dom Nr 6 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 dzieci.

Zezwolenia na prowadzenie ww. placówek zostały wydane na czas nieokreślony po przeprowadzeniu w dniu 17.01.2014 r. przez Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie kontroli dotyczącej oceny spełnienia warunków oraz standardów określonych w przepisach prawa oraz oględzin obiektów.

Obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną wszystkich prowadzonych w powiecie placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzi Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

Tab. XIV: Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lata	Liczba dzieci ogółem	Powiat Olecko	Inne powiaty	Cudzoziemcy	Liczba zapytań dot. umieszczenia w placówce dzieci pochodzących z innych powiatów
2015	75	24	48	3	94
2016	70	23	47	0	23
2017	74	30	44	0	28

Źródło: PCPR w Olecku

W 2015 r. liczba dzieci z powiatu oleckiego stanowiła 32% ogółu liczby wychowanków, w 2016 r. 33%, natomiast w 2017 r. 40,5% (wzrost o 7% w stosunku do ub.r.)

Tab. XV: Przyczyny umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017 wg stanu na koniec każdego roku kalendarzowego

Przyczyna umieszczenia dziecka	Placówka opiekuńczo - wychowawcza											
	Socjalizacyjna			Interwencyjna			Specjalistyczno – terapeutyczna			rodzinną		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Przemoc w rodzinie	2	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Alkohol	29	44	23	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pólsieroctwo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ubóstwo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezrobocie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Długotrwała choroba	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Niepełnosprawność	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezradność w opiece i wychowaniu	-	14	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pobyty za granicą	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Główną przyczyną umieszczania dzieci w instytucjonalnej rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017 był alkohol i bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Pozostałe przyczyny to stosowanie przemocy w rodzinie oraz pobyty rodziców za granicą.

Tab. XVI: Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2015-2017

Lata	Ogółem liczba dzieci	Powód opuszczenia placówki:				
		Powrót do rodziny biologicznej	Adopcja	Umieszczenie w rodzinie zastępczej	Umieszczenie w innej placówce	Rozpoczęcie procesu usamodzielnienia
2015	12*	3	1	1	1	3
2016	7	1	-	-	-	6
2017	21	11	-	1	-	9

*3 cudzoziemców uciekło z placówki

Źródło: PCPR w Olecku

Tab. XVII: Koszt utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017

Nr Domu im. Janusza Korczaka w Olecku	Lata		
	2015	2016	2017
Dom Nr 1	4 545,89 zł	4 479,29 zł	4 735,53 zł
Dom Nr 2	4 514,42 zł	4 449,37 zł	4 723,43 zł
Dom Nr 3	3 345,26 zł	3 435,09 zł	3 506,31 zł
Dom Nr 4	3 482,91 zł	3 207,12 zł	3 279,17 zł
Dom Nr 5	3 994,14 zł	3 518,16 zł	3 940,26 zł
Dom Nr 6	4 100,83 zł	4 385,05 zł	4 504,77 zł

Źródło: PCPR w Olecku

Tab. XVIII: Wydatki ponoszone przez gminy w 2017 r. za dzieci umieszczone w Domu im. Janusza Korczaka w Olecku

Gminy	Liczba dzieci, za które były ponoszone wydatki	Kwota wydatków
Olecko	10	58 714,93 zł
Kowale Oleckie	8	38 279,85 zł
Świątajno	1	19 097,97 zł
Wieliczki	-	-
RAZEM:	19	116 092,75 zł

Źródło: PCPR w Olecku

Najwyższe wydatki dotyczyły gminy Olecko, natomiast gmina Wieliczki nie poniosła wydatków w 2017r. - nie były umieszczone dzieci w placówce.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych w okresie 4 lat od dnia wejścia jej w życie, tj. od dnia 1 stycznia 2012 r., mogły być umieszczane dzieci powyżej 7. roku życia (przebywać w tych placówkach będą mogły do dnia 31 grudnia 2019 r.). Po 31 grudnia 2019 r. w placówkach będą mogły przebywać jedynie dzieci powyżej 10 roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan ich zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa. W związku z powyższym zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców.

W przypadku braku miejsc w lokalnej placówce oraz zgodnie z postanowieniem Sądu odnośnie zmiany placówki Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie poszukuje małoletniemu miejsca na terenie innych powiatów. Ponadto bada sytuację socjalno - bytową rodziców biologicznych dzieci umieszczanych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ustala im odpłatność za pobyt dzieci w danej placówce.

Osoby usamodzielniane:

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Organizowanie ww. wsparcia prowadzone jest przez tut. jednostkę na nowych zasadach, tj. na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz na tzw. starych zasadach (na podstawie przepisów dotychczasowych), wobec wychowanków, którzy proces usamodzielnienia rozpoczęli przed wejściem w życie tej ustawy, tj. przed 1 stycznia 2012 r. Proces usamodzielnienia w 2017 r. rozpoczęło ogólnie

9 wychowanków pochodzących z powiatu oleckiego, w tym 5 osób opuszczających rodziny zastępcze oraz 4 osoby, które opuściły placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

Tab. XIX: Wsparcie finansowe osób usamodzielnianych (dotyczy całego roku):

Rodzaj pomocy	Liczba osób usamodzielnianych		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Pomoc na kontynuowanie nauki	48	38	34
Pomoc na usamodzielnienie	5	5	7
Pomoc na zagospodarowanie	3	2	6

Źródło: PCPR w Olecku

Liczba osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą w ww. latach ma tendencje spadkowe. W 2017 r. w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 14 osób. Wychowankowie podejmują decyzję wraz z opiekunami/rodzicami zastępczymi o pozostaniu w pieczy zastępczej po osiągnięciu pełnoletności, w przypadku gdy kontynuują naukę.

Tab. XX: Liczba osób usamodzielnianych korzystających ze wsparcia w Mieszkanii Chronionym funkcjonującym przy PCPR w Olecku (w ciągu całego roku):

2015 r.	2016 r.	2017 r.
1	2	2

Źródło: PCPR w Olecku

W funkcjonującym mieszkaniu chronionym przy PCPR w Olecku są dwa miejsca, które zostały maksymalnie wykorzystane w latach 2015-2017.

Zgodnie z art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Zarząd Powiatu sprawuje kontrolę m.in. nad rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Zarząd do sprawowania tej kontroli może upoważnić inne osoby. Na tej podstawie do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi funkcjonującymi na terenie powiatu został upoważniony Dyrektor PCPR.

Od 1 stycznia 2015 r. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej może mieć pod swoją opieką nie więcej niż 15 rodzin. Koordynator nie może również kontrolować rodzin zastępczych. W stosunku do rodzin nieobjętych opieką koordynatora wykonywanie jego zadań należy do obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, tj. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku.

VI. INFRASTRUKTURA POWIATU OLECKIEGO W ZAKRESIE POMOCY RODZINIE:

Na terenie powiatu oleckiego wykorzystywane są różnorodne formy wspierające dziecko i rodzinę w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorządy gminne, organizacje pozarządowe i inne instytucje wspierające rodzinę i młodzież, różne formy rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym, aż do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, czyli rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, realizowanej przez samorząd powiatowy.

Na terenie powiatu oleckiego funkcjonują:

1. Domy im. Janusza Korczaka w Olecku – 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalach Oleckich
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętajnie
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczkach
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
7. Powiatowy Urząd Pracy w Olecku
8. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
9. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
10. Mieszkania Chronione przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
11. Dom Pomocy Społecznej „Zacisze” w Kowalach Oleckich
12. Dom Pomocy Społecznej „Jaśki” Olecko Kolonia 4
13. Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olecku
14. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia w Olecku
15. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku
16. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych w Świętajnie
17. Środowiskowy Dom Samopomocy w Olecku
18. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kowalach Oleckich
19. Warsztat Terapii Zajęciowej w Olecku
20. Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
21. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze „Puchatek” Towarzystwo Przyjaciół Dzieci przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Olecku
22. Świetlica Środowiskowo – Wychowawcza Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy

Parafii NMP Królowej Polski w Olecku

23. Świetlica Socjoterapeutyczna „Krağ” w Olecku
24. Świetlica Socjoterapeutyczna „Krağ 2” w Judzikach
25. Świetlica Wiejska „Kukowina” w Kukówku, gm. Świętajno
26. Świetlica Wiejska w Pietraszach, gm. Świętajno
27. Świetlica Socjoterapeutyczna w Świętajnie
28. Klub Integracji Społecznej w Olecku
29. Klub Integracji Społecznej w Świętajnie
30. Klub Integracji Społecznej w Wieliczkach
31. Katolicka Poradnia Rodzinna przy Parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Olecku
32. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu
33. Koła „Caritas” przy parafiach na terenie powiatu
34. Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi” w Olecku
35. Stowarzyszenie „Dać Nadzieję” przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
36. Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych i Osób Wspierających przy Warsztacie Terapii Zajęciowej w Olecku
37. Stowarzyszenie „MOTYLE” przy Domu im. Janusza Korczaka w Olecku
38. Stowarzyszenie Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. Św. Łukasza Olecko Kolonia
39. Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Kowalach Oleckich
40. Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
41. Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
42. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Dla Dzieci Głuchych im. Św. Filipa Smaldone w Olecku
43. Szkolny Klub Sportowy Niesłyszących OLIMPIJCZYK w Olecku
44. Stowarzyszenie Wspierania Szkół i Placówek z Oddziałami Integracyjnymi „POMARAŃCZA” w Olecku
45. Grupy samopomocowe.

Podejmowane działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących na danym terenie, należy bowiem pamiętać, że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia i zagrożenia ubóstwem, a innych rodziny z niewydolnością wychowawczą. W tym celu zasadne jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury w podejmowaniu działań pomocowych i wspierających rodziną oraz instytucjonalną pieczę zastępczą.

Należy również pamiętać, że skuteczność podejmowanych działań w dużym stopniu zależy od właściwej współpracy różnych jednostek działających na rzecz pomocy rodzinom, w tym również z organizacjami pozarządowymi.

VII. CELE PROGRAMU I DZIAŁANIA:

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. Zgodnie z założeniami ustawy odebranie dziecka z rodziny biologicznej powinno być ostatecznością, gdy jego życie i zdrowie jest zagrożone. Działaniu temu winna towarzyszyć zasada konieczności zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych, które najlepiej mogą zagwarantować rodzinne formy pieczy zastępczej. W zadaniu tym kładzie się szczególny nacisk na promocję, pozyskiwanie, diagnozowanie a następnie szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, a także zachęcenie ich do podjęcia obowiązków związanych z opieką nad dziećmi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej. Określono w nim również limit rodzin zastępczych, środki na świadczenie obligatoryjne i w miarę posiadanych środków powiatu – świadczenia fakultatywne.

W celu drugim program zakłada rozszerzoną pomoc osobom usamodzielnianym, która obejmuje wychowanków opuszczających rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą. Działania obejmują realizację indywidualnych programów usamodzielniania oraz pracę edukacyjno – wychowawczą, wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem oraz możliwość przyznania pobytu w mieszkaniach chronionych.

Trzecim celem programu jest pomoc w powrocie dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej poprzez współpracę m.in. koordynatora pieczy zastępczej z asystentem rodziny i wspólne działania dążące do uregulowania sytuacji życiowej rodziny. Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania. W pierwszym - główny nacisk skierowany jest na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie dziecka. W drugim – na zapewnienie prawidłowo funkcjonującego systemu pieczy zastępczej, w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W związku z powyższym ogromnego znaczenia nabierają aktualnie działania o charakterze profilaktycznym, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązać we wczesnym okresie ich pojawiania się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest więc praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności i jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie

ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka. Należy dołożyć wszelkich starań, aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty. Szczególny nacisk powinien zostać położony na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną, co jest zadaniem własnym gminy.

W celu czwartym wskazano na podniesienie jakości usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, konieczność systematycznego kształcenia i podnoszenia kwalifikacji kadry pracującej z dzieckiem i rodziną. Cel piąty zakłada utrzymanie standardów w funkcjonujących placówkach na terenie powiatu, wsparcie wychowanków i rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Cel I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Propagowanie i wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej	- PCPR, <u>Partnerzy:</u> -Domy im. Janusza Korczaka w Olecku, -placówki oświatowe, -lokalne instytucje i organizacje	- liczba przeprowadzonych kampanii	- zwiększenie świadomości społecznej i inicjatyw dotyczących zastępczych form opieki rodzinnej
2.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące rodzicielstwo zastępcze	-PCPR, <u>Partnerzy:</u> -organizacje pozarządowe	- liczba pozyskanych osób	- zwiększenie liczby kandydatów na rodziny zastępcze poprzez promowanie rodzicielstwa zastępczego
3.	Diagnoza kandydatów na rodziców zastępczych, zgodnie z zapisami ustawy	-PCPR	- liczba osób objętych diagnozą	- wyłonienie kandydatów z odpowiednimi predyspozycjami

	o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej			do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
4.	Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych w celu zwiększenia liczby osób profesjonalnie przygotowanych do pełnienia ww. funkcji	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Ośrodek adopcyjny	- liczba szkoleń - liczba odbiorców szkoleń -liczba osób, które ukończyły cykl szkoleń	- zwiększenie liczby profesjonalnie przygotowanych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
4.	1) Wyznaczenie maksymalnego limitu rodzin zastępczych zawodowych (limit dotyczy rodzin już funkcjonujących oraz nowo utworzonych rodzin, z którymi umowy mogą być jeszcze zawarte): 1) w 2018 r. – 12 rodzin 2) w 2019 r. – 14 rodzin 3) w 2020 r. – 16 rodzin	-PCPR, -Starostwo Powiatowe	- liczba utworzonych zawodowych rodzin zastępczych	- zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z założonym limitem
5.	Wystawianie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,	-PCPR	- liczba sporządzonych opinii	-zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin zastępczych
6.	Przeprowadzanie diagnoz psychofizycznych	-PCPR	- liczba przeprowadzonych diagnoz/liczba osób	- wsparcie rodziców zastępczych

	dzieci umieszczanych i przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej			poprzez indywidualną pracę z dzieckiem
7.	Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	-Starostwo Powiatowe, -PCPR	- liczba utworzonych miejsc pracy	-zwiększenie profesjonalnie przygotowanej kadry
8.	Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz zajęć warsztatowych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a także wsparcie w organizowaniu spędzania czasu wolnego	-PCPR	- liczba przeprowadzonych zajęć - liczba osób biorących udział w grupach wsparcia	- wzmocnienie rodzin zastępczych w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych wychowanków i w funkcjonowaniu rodzin a także pomoc w organizowaniu czasu wolnego dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej
9.	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych oraz umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej	-PCPR	- liczba udzielonych porad specjalistycznych -liczba dzieci z rodzin zastępczych objętych poradnictwem psychologiczno – pedagogicznym	- zwiększenie świadomości i wiedzy wśród rodzin zastępczych dotyczących małoletnich umieszczonych w pieczy zastępczej
10.	Zapewnienie środków finansowych w budżecie powiatu na tworzenie	-Starostwo Powiatowe, -PCPR	- liczba wypłaconych świadczeń	- zabezpieczenie potrzeb rodzin zastępczych -poprawa

	i utrzymanie rodzin zastępczych oraz świadczeń fakultatywnych im przysługujących, m.in. na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych, dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania			warunków bytowych dzieci przebywających w rodzinie zastępczej
11.	Przygotowanie rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci do procesu usamodzielnienia	- PCPR	-liczba osób przygotowanych do procesu usamodzielnienia	- samodzielne funkcjonowanie wychowanków w społeczeństwie

Cel II. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej poprzez zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej i pedagogicznej	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Domy im. Janusza Korczaka	- liczba osób korzystających ze specjalistycznej pomocy	-zwiększenie świadomości młodzieży oraz pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów,

				a także wzrost samodzielności
2.	Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia	- PCPR <u>Partnerzy:</u> - Domy im. Janusza Korczaka	-liczba realizowanych programów usamodzielnienia	- dobre przygotowanie wychowanka do usamodzielnienia
3.	Wspieranie finansowe i rzeczowe	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe	-liczba osób korzystająca ze świadczeń	-zabezpieczenie potrzeb usamodzielnianych wychowanków
4.	Utworzenie i prowadzenie mieszkań chronionych	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe -Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych	-liczba utworzonych mieszkań chronionych	-umożliwienie usamodzielnianym wychowankom samodzielnego zamieszkania
5.	Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy (w ramach umowy najmu lokalu)	- PCPR -samorządy gmin <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje	- liczba wychowanków, z którymi zawarto umowę najmu lokalu	-poprawa warunków bytowych usamodzielnianych wychowanków
6.	Wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz osób usamodzielnianych	- PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe, -Samorząd Wojewódzki	-liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów	-zwiększenie szans edukacyjnych, zawodowych usamodzielnianych wychowanków
7.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	-PCPR, -PUP <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje	- liczba zatrudnionych wychowanków	-nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy

		i organizacje		
8.	Zapewnienie w budżecie powiatu środków finansowych przeznaczonych na wypłatę świadczeń związanych z usamodzielnieniem się wychowanków placówek i rodzin zastępczych w celu sprawnej realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia	- PCPR, <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe	- liczba osób korzystających ze świadczeń	-wsparcie materialne wychowanka startującego w dorosłość

Cel III. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy i uświadamianie rodzicom, że dzieci zawsze ich potrzebują i że to oni powinni stanowić oparcie dla domu niezależnie od sytuacji, w jakiej aktualnie sami się znajdują – indywidualne konsultacje, pomoc prawna	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, - PCPR <u>Partnerzy:</u> -lokalne instytucje i organizacje	-liczba osób korzystających ze wsparcia i specjalistycznej pomocy	-zapewnienie rodzinom biologicznym odpowiedniego wsparcia specjalistycznego- wzmocnienie rodzin biologicznych w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo- wychowawczych

2.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, uświadomienie rodzicom biologicznym oraz dzieciom ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa – możliwość organizowania zajęć warsztatowych, kontrakt, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -PCPR, -kuratorzy, -Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych <u>Partnerzy:</u> -lokalne instytucje i organizacje -Ośrodki Pomocy Społecznej	-liczba rodzin objętych wsparciem	-wspieranie rodzin biologicznych w kierunku zapobiegania powrotowi dzieci do pieczy zastępczej
3	Współpraca koordynatora z asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego tymczasowo w rodzinnej pieczy zastępczej	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -PCPR <u>Partnerzy:</u> -lokalne instytucje i organizacje	- liczba rodzin objętych współpracą	-poprawa funkcjonowania rodzin biologicznych
4.	Współpraca wychowawców, pracownika socjalnego oraz innych specjalistów zatrudnionych w Centrum Administracyjnym Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z asystentem rodziny, pracownikami socjalnymi OPS-ów i innymi instytucjami na rzecz rodzin biologicznych według potrzeb	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -PCPR, -kuratorzy, -Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	- liczba rodzin biologicznych, -liczba konsultacji specjalistów	- wypracowanie spójnych działań mających na celu kompleksową pomoc rodzinom biologicznym

		<u>Partnerzy:</u> -lokalne instytucje i organizacje		
--	--	--	--	--

Cel IV. Podniesienie jakości usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie

Profesjonalna kadra jest kluczowa we właściwym wypełnianiu zadań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. Dlatego tak ważne jest to, aby pracownicy mieli możliwość systematycznego kształcenia i podnoszenia swoich kwalifikacji.

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1	Zapewnienie środków finansowych w budżecie powiatu na podnoszenie kwalifikacji kadry zatrudnionej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	- PCPR Partnerzy: -Starostwo powiatowe, -Samorząd wojewódzki		-wyspecjalizowana kadra
2.	Udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie oraz korzystanie z doświadczeń innych w zakresie stosowania dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną	- PCPR Partnerzy: -Starostwo powiatowe, -Samorząd wojewódzki	-liczba przebytych szkoleń i konferencji, -liczba pracowników wdrażających nabyte umiejętności oraz sprawdzone rozwiązania	-wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry, -poznanie i wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie
3.	Inicjowanie współpracy z jednostkami pomocy społecznej i innymi podmiotami w zakresie wzajemnej wymiany doświadczeń i pomocy dziecku oraz rodzinie	- PCPR Partnerzy: -lokalne instytucje i organizacje	-liczba instytucji współpracujących	- podejmowanie współpracy w celu wsparcia rodzin

Cel V. Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu oleckiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Utrzymanie standardów usług w placówkach funkcjonujących na terenie powiatu oleckiego obsługiwanych przez Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Olecku	- Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	- oceny pracy	-poprawa jakości usług
2.	Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia poprzez: zajęcia z wychowankami z zakresu doradztwa zawodowego, -pomoc usamodzielniającym się wychowankom w załatwianiu spraw formalnych, -zaspakajanie potrzeb poznawczych, społecznych i emocjonalnych wychowanków	-Domy im. Janusza Korczaka, -Starostwo Powiatowe <u>Partnerzy:</u> -PCPR	-liczba wychowanków korzystających ze wsparcia	-zwiększenie świadomości młodzieży oraz pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów, a także wzrost samodzielności
3.	Zaspakajanie potrzeb poznawczych, społecznych i emocjonalnych wychowanków poprzez: -udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w rozwiązywaniu trudności szkolnych, - organizowanie i wychowankom zajęć w czasie wolnym, t. j. wycieczki krajoznawcze, kolonie, wyjazdy do teatru, - zajęcia profilaktyczne, psychoedukacyjne i wyrównawcze, - zapewnienie dzieciom optymalnych warunków życia, zbliżonych do środowiska rodzinnego(mała liczebność mieszkańców domów, indywidualizacja opieki),	- Domy im. Janusza Korczaka, -Starostwo Powiatowe <u>Partnerzy:</u> -PCPR	- liczba wychowanków w objętych wsparciem, -liczba organizowanych zajęć, warsztatów, -liczba wychowanków urlopowanych do domów	-zabezpieczenie potrzeb wychowanków

	-realizacja „Programu działania w zakresie profilaktyki, przeciwdziałania przemocy i kształtowania wartości prospołecznych wśród wychowanków Domów na dany rok” -priorytetowe traktowanie podtrzymania związków emocjonalnych dziecka z najbliższymi(poza sytuacjami podejrzeń czy symptomów przemocy), urlopowanie do domów rodzinnych, odwiedziny rodzin w placówce, udział opiekunów w posiedzeniach zespołów, informowanie najbliższych o sukcesach i problemach dziecka			
4.	Współpraca z rodzinami biologicznymi wychowanków poprzez : organizowanie spotkań integracyjnych, szkoleniowych z rodzicami wychowanków – wyrabianie umiejętności wychowawczych, aktywizację udziału rodziców w życiu dziecka i uświadamianie rodzicom potrzeb ich dzieci	-Domy im. Janusza Korczaka, -PCPR	-liczba spotkań, -liczba osób objętych działaniami	-wzrost świadomości rodziców biologicznych poprzez aktywny udział w życiu dziecka
5.	Szkolenie kadry i stałe podnoszenie kompetencji zawodowych – wzbogacanie wiedzy i umiejętności w obszarze wychowania	-Domy im. Janusza Korczaka	-liczba uczestników szkoleń, -liczba szkoleń	- wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry, - wyspecjalizowana kadra
6.	Współpraca w zakresie odbywania 10 godz. praktyk przez kandydatów na rodziców zastępczych	- Domy im. Janusza Korczaka Partnerzy: -PCPR	- liczba kandydatów	- zwiększenie świadomości społecznej i inicjatyw dotyczących zastępczych form opieki
7.	Utrzymanie standardu w zakresie umieszczania wychowanków powyżej 10 r.ż.	- Domy im. Janusza Korczaka	- liczba umieszczonych dzieci w rodzinach zastępczych	- zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 r. ż. w instytucjonalnej pieczy zastępczej

8.	Zwiększenie liczby miejsc w placówkach na potrzeby umieszczenia małoletnich	-Domy im. Janusza Korczaka	- liczba zwiększonych miejsc	-zwiększenie liczby miejsc do 14 w Domach nr 2 i 6
9.	Umieszczanie dzieci poniżej 10 r. ż. w sytuacji, gdy w placówce przebywa matka lub ojciec, przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa	- Domy im. Janusza Korczaka	-liczba dzieci	- możliwość nierozdzielania rodzeństwa oraz rodziców z dziećmi

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

Źródłem finansowania „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020” będą:

- 1) środki z budżetu powiatu,
- 2) środki z budżetu gminy,
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych i zleconych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej,
- 4) środki z budżetu innych powiatów,
- 5) środki z budżetu Unii Europejskiej,
- 6) środki z innych źródeł zewnętrznych.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU:

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Program jest spójny z dokumentami strategicznymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w powiecie oleckim.

Monitorowanie „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020” będzie trwało przez cały okres jego realizacji. Informacje o zrealizowanych działaniach będą przedstawiane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. W sprawozdaniach tych zawarta będzie również ocena Programu i analiza osiągniętych do tej pory rezultatów.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020” jest kontynuacją poprzedniego programu i jeśli na podstawie bieżącej oceny dokumentu uzna się, że wymaga on modyfikacji, dokonana zostanie aktualizacja przyjętych w nim założeń.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku i Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Starostwa Powiatowego w Olecku przedkładają **wnioski z konsultacji z organizacjami pozarządowymi** i innymi podmiotami zrównanymi z **terenu powiatu oleckiego oraz Powiatową Radą Działalności Pożytku Publicznego (PRDPP) w Olecku projektu uchwały Rady Powiatu w Olecku w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”**.

Konsultacje zostały przeprowadzone zgodnie z uchwałą nr XXXIX/239/2010 Rady Powiatu w Olecku z 27 września 2010 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 27 października 2010 r. Nr 170, poz. 2214) i uchwałą nr 262/2018 Zarządu Powiatu w Olecku z 12 marca 2018 r.

W procesie konsultacji, które trwały od 21.03.2018 r. do 11.04.2018 r., nie wpłynęły uwagi na formularzu zgłaszania uwag i opinii dotyczącym projektu ww. uchwały Rady Powiatu w Olecku od organizacji pozarządowych.

PRDPP w Olecku nie wyraziła opinii nt. konsultowanego projektu w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia. Nieprzedstawienie opinii w ww. terminie oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia.

Plik do pobrania:

Projekt uchwały Rady Powiatu w Olecku w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”

Raport ewaluacyjny z realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015-2017”

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 został przyjęty do realizacji Uchwałą nr VII/31/2015 Rady Powiatu w Olecku z dnia 30.04.2015 r. Obowiązek jego opracowania i realizacji wynika z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program określał cele do zrealizowania w obszarze pieczy zastępczej i wynikające z nich działania profilaktyczne, rozwijające i wspierające rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, wspomagające i wspierające rodzinę biologiczną dziecka, a także podnoszące jakość usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie i utrzymujące poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu. Zawierał również limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015-2017. Niniejszy raport stanowi podsumowanie jego trzyletniej realizacji.

Opis realizacji poszczególnych działań Programu:

Cel I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej:

W latach 2015-2017 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, wykonujące zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, prowadziło nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej m.in. poprzez rozpowszechnianie informacji na stronie internetowej PCPR, ulotki, a także udział w akcjach promujących rodzicielstwo zastępcze podczas obchodów XVII i XVIII Warmińsko – Mazurskich Dni Rodziny oraz festynu rodzinnego pn. „Zdrowa rodzina – szczęśliwa rodzina”. Rodziny zastępcze oraz dzieci w nich przebywające korzystały ze wsparcia psychologicznego. We wrześniu 2015 r. zorganizowany został wyjazd edukacyjno-integracyjny rodzin z dziećmi na Wigry, obóz socjoterapeutyczny i kolonie we Władysławowie, w okresie 24.06.2017r. – 03.07.2017r. wypoczynek dla dzieci w Szczebrzeszynie i Poroninie w okresie 24.07.2017r. – 02.08.2017r. Podopieczni mieli możliwość korzystania z karnetów w obiekcie sportowym w Olecku, udziału w zajęciach AIKIDO oraz w zajęciach warsztatowych. W ramach prowadzonych działań koordynator rodzinnej pieczy zastępczej udzielał pomocy w pisaniu wniosków w celu pozyskania dodatkowej pomocy finansowej lub rzeczowej. W tym okresie zostało również zorganizowanych 7 szkoleń dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu oleckiego oraz 1 szkolenie dla kandydatów zgłaszających gotowość pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Dyrektor Centrum Administracyjnego Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych (CAO) umożliwił praktyczny udział kandydatów na rodzinę zastępczą w różnych formach pracy odbywających się w Domach im. Janusza Korczaka. Celem takich praktyk było sprawdzenie przez kandydatów własnych możliwości i umiejętności w bezpośrednich kontaktach z dziećmi:

WSKAŹNIKI:

- 2015 r. - 5 osób,
- 2016 r. - 3 osoby,
- 2017 r. - 1 osoba.

Tabela 1. Liczba sporządzonych opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz diagnoz psychofizycznych dzieci w latach 2015-2017

Rok	Opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej dla kandydatów	Diagnozy psychofizyczne dzieci
2015	61	63
2016	29	34
2017	20	9

Tabela 2. Liczba rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie oleckim w latach 2015-2017

Rok	Liczba rodzin zastępczych zawodowych
2015	11, w tym 2 nowe
2016	10, w tym 1 nowa
2017	11, w tym 1 nowa

Liczba rodzin zastępczych zawodowych, które funkcjonowały na terenie naszego powiatu w latach 2015-2017, nie przekroczyła corocznego limitu zawartego w Programie (limit ten wynosił: w roku 2015 - 13 rodzin, w 2016 – 15 rodzin, a w 2017 – 17 rodzin).

W PCPR zatrudnieni są koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej (na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy), którzy realizują obowiązki określone art. 77 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na dofinansowanie kosztów ich zatrudnienia Centrum otrzymywało dotację na podstawie umów zawartych z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim.

Tabela 3. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w PCPR w Olecku i kwota otrzymanej dotacji na dofinansowanie kosztów ich zatrudnienia w latach 2015-2017

Wyszczególnienie:	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Liczba zatrudnionych koordynatorów	1	1	2 (od 1 sierpnia)
Kwota otrzymanej dotacji	15 000,00 zł	17 852,00 zł	36 000,00 zł

Zadaniem powiatu jest zapewnienie środków finansowych na tworzenie i utrzymanie rodzin zastępczych. Realizacją świadczeń (prowadzenie postępowań, wypłata środków finansowych) zajmuje się PCPR.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinom zastępczym przysługują następujące świadczenia:

1) obligatoryjnie:

- a) świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości nie niższej niż: 660,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej lub 1 000,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej i zawodowej,
- b) dodatek nie niższy niż kwota 200,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności

- świadczenia oraz dodatki, o których mowa wyżej, przysługują rodzinie zastępczej również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeśli za zgodą rodziny zastępczej nadal przebywa w tej rodzinie i uczy się, nie dłużej jednak niż do 25 roku życia,

- zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M.P. poz. 326) od dnia 01.06.2018 r. nastąpi waloryzacja ww. świadczenia i dodatku;

c) dodatek wychowawczy w wysokości 500,00 zł miesięcznie na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia – od kwietnia 2016 r.

Niektóre rodziny zastępcze, zgodnie ze swoimi wnioskami złożonymi na podstawie art. 226 ust. 5 ww. ustawy, otrzymują świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci w wysokości określonej w ustawie o pomocy społecznej w brzmieniu obowiązującym na dzień 31.12.2011 r.;

2) fakultatywnie:

- a) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- b) świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- c) w przypadku rodziny zastępczej zawodowej - raz do roku świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego

Tabela 4. Liczba świadczeń wypłaconych rodzinom zastępczym w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń		
	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Świadczenia obligatoryjne:			
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	914	956	927
dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	171	161	137
dodatek wychowawczy (500+)	-	647	823
Świadczenia fakultatywne:			
świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej	14	9	10
świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	-	2	1
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	7	5	7
dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	20	-	2
Ogółem:	1126	1780	1907

Ponadto rodziny zastępcze zawodowe otrzymywały wynagrodzenie za pełnienie tej funkcji zgodnie z zawartymi umowami:

- w 2015 r. - 11 rodzin,
- w 2016 r. - 10 rodzin,
- w 2017 r. - 11 rodzin.

Niektóre rodziny zastępcze zawodowe, zgodnie ze swoim uprawnieniem, korzystały również z pomocy rodziny pomocowej, a część ze wsparcia osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich (osoby pełniące te funkcje otrzymywały stosowne wynagrodzenia).

Rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało więcej niż 3 dzieci, otrzymywały środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opału, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji (świadczenie jest obowiązkowe w przypadku, gdy w rodzinie zastępczej przebywa więcej niż 3 dzieci lub osób, które pozostały w tej rodzinie po osiągnięciu pełnoletności i kontynuowały naukę oraz jeżeli potrzeba przyznania tych środków została potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej). Ze świadczenia tego korzystało:

- w 2015 r. - 6 rodzin,
- w 2016 r. - 4 rodziny,
- w 2017 r. - 5 rodzin.

Świadczenia fakultatywne były wypłacane z uwzględnieniem możliwości finansowanych powiatu oraz niezbędnych potrzeb rodzin zastępczych i ich wychowanków. Zasadność przyznania niektórych form pomocy potwierdzana była wizytą pracowników PCPR w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej (np. świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego) lub opinią Kierownika Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Cel II. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej:

Program zakładał pomoc osobom usamodzielnianym, tj. pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą. W latach 2015-2017 rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze opuściło łącznie 30 osób, w tym 18 osób pochodzących z naszego powiatu.

Tabela 5. Liczba osób, które opuściły pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu oleckiego i rozpoczęły proces usamodzielnienia w latach 2015-2017

Rok	Ogółem liczba osób	Liczba osób z rodzin zastępczych		Liczba osób z placówek opiekuńczo-wychowawczych	
		Powiat olecki	Inne powiaty	Powiat olecki	Inne powiaty
2015	7	4	0	2	1
2016	9	3	0	0	6
2017	14	5	0	4	5

Działania realizowane w ramach Programu na rzecz ww. osób obejmowały:

1) wspieranie procesu usamodzielnienia wychowków pieczy zastępczej poprzez zapewnienie im pomocy prawnej, psychologicznej i pedagogicznej: wszyscy wychowankowie zgłaszający taką potrzebę na bieżąco wspierani byli przez specjalistów zatrudnionych w PCPR, mogli bezpłatnie korzystać z pomocy prawnej i psychologicznej; wsparcie umożliwiło zwiększenie świadomości młodych ludzi i ich samodzielności w dorosłym życiu, miało także na celu pomoc w rozwiązaniu ich bieżących problemów; byli wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych korzystali również ze wsparcia specjalistów zatrudnionych w Domach im. Janusza Korczaka – psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego; wsparcie to miało przede wszystkim charakter rozmów motywujących do aktywności, doradztwa w zakresie nabywania kompetencji zawodowych, poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, jak również pomocy ze strony pracownika socjalnego, np. w sporządzaniu pism urzędowych (wnioski o mieszkania z zasobów gmin, o pomoc materialną);

2) realizację indywidualnych programów usamodzielnienia: wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 145 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opracowywali wspólnie z opiekunem usamodzielnienia przy pomocy pracownika PCPR (w przypadku wychowków rodzin zastępczych) lub pracownika socjalnego CAO (wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych) indywidualne programy usamodzielnienia co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, określały one w szczególności zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia i sposób uzyskania przez nią wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia; programy te były modyfikowane w zależności od zmiany sytuacji osobistej osoby usamodzielnianej;

Tabela 6. Liczba osób, które realizowały indywidualne programy usamodzielnienia w latach 2015-2017

Rok	Ogółem liczba osób	Liczba osób z rodzin zastępczych	Liczba osób z placówek opiekuńczo-wychowawczych
2015	62	30	32
2016	58	32	26
2017	57	29	28

3) wspieranie finansowe i rzeczowe: po opuszczeniu pieczy zastępczej w zależności od sytuacji i indywidualnych potrzeb wychowankowie obejmowani byli pomocą na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie (ta ostatnia pomoc mogła być realizowana w formie rzeczowej)

Tabela 7. Liczba osób usamodzielnianych korzystających ze świadczeń finansowych w latach 2015-2017

Rodzaj pomocy	Liczba osób usamodzielnianych					
	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	Rodziny zastępcze	Placówki opiek.-wych.	Rodziny zastępcze	Placówki opiek.-wych.	Rodziny zastępcze	Placówki opiek.-wych.
Pomoc na kontynuowanie nauki	28	20	23	15	19	15
Ogółem:	48		38		34	

Pomoc na usamodzielnienie	1	4	2	3	5	2
Ogółem:	5		5		7	
Pomoc na zagospodarowanie	1	2	1	1	4	2
Ogółem:	3		2		6	

Efektywność przyznanej pomocy była monitorowana przez pracowników PCPR, np. poprzez wizyty w miejscu zamieszkania osób usamodzielnianych oraz występowanie do szkół w celu potwierdzenia kontynuowania przez nie nauki;

4) utworzenie i prowadzenie mieszkań chronionych: od 14.10.2014 r. prowadzone jest tylko 1 mieszkanie chronione (1 pokój) z przeznaczeniem dla 2 osób (z dostępem do kuchni, łazienki i WC) na II piętrze budynku przy ul. Gołdapskiej 23 (wcześniej funkcjonowało jeszcze mieszkanie z 8 miejscami w budynku przy ul. Wiejskiej 8a). Mieszkanie to nie spełnia standardów określonych w rozporządzeniu w sprawie mieszkań chronionych ze względu na zbyt małą powierzchnię i może funkcjonować tylko do końca 2019 r.

Ze wsparcia w mieszkaniu chronionym przy ul. Gołdapskiej 23 korzystały:

- w 2015 r. - 1 osoba,
- w 2016 r. - 2 osoby,
- w 2017 r. - 2 osoby.

W 2015 r. przygotowany został projekt budowlany „Przebudowa, nadbudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku wielofunkcyjnego na budynek mieszkalny wielorodzinny – mieszkania o charakterze wspieranym” dot. budynku przy ul. Wiejskiej 8a, w którym funkcjonowały wcześniej m.in. mieszkania chronione. W dniu 29 grudnia 2016 r. pomiędzy Powiatem Oleckim a Województwem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie została zawarta umowa o dofinansowanie projektu pn. „Adaptacja budynku wielofunkcyjnego na budynek mieszkalny – mieszkania o charakterze wspieranym wraz z zagospodarowaniem terenu i zakupem wyposażenia” w ramach Osi Priorytetowej 9 – „Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych” Działania 9.2. – „Infrastruktura socjalna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020”. Zakończenie inwestycji planowane jest w sierpniu 2018 r. Projekt zakłada utworzenie 8 mieszkań (35 miejsc), w tym 3 wspieranych i 5 chronionych oraz ich częściowe wyposażenie w meble i sprzęt gospodarstwa domowego. Mieszkania prowadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku będą formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia, funkcjonowania w środowisku i integracji ze społecznością lokalną. Celem głównym projektu jest podniesienie jakości i skuteczności usług socjalnych świadczonych na obszarze powiatu oleckiego. Z ww. mieszkań będą mogły korzystać również osoby usamodzielniane;

5) pomoc w uzyskaniu mieszkania z zasobów gminy: PCPR w Olecku oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze wspierały wychowanków w ubieganiu się o lokal mieszkalny z zasobów gminnych, jednak z powodu niewielkiej dostępności takich lokali w latach 2015-2017 w mieszkaniach wynajętych przez Gminę Olecko zamieszkały tylko 2 osoby usamodzielniane (1 opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą i 1 z rodziny zastępczej);

6) motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy: sposób poszukiwania pracy wychowankowie opisywali w indywidualnych programach usamodzielnienia, w razie trudności w samodzielnym znalezieniu pracy motywowani byli do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy i korzystania z usług przewidzianych dla osób poszukujących pracy.

Poza ww. projektem inwestycyjnym w latach 2015-2017 nie były realizowane inne projekty na rzecz osób usamodzielnianych w ramach środków z Unii Europejskiej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2016 r. przygotowało projekt pn. „Wsparcie rodzin w powiecie oleckim” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 11- Włączenie społeczne, jednak nie otrzymał on pozytywnej oceny merytorycznej (17 złożonych wniosków w województwie, wszystkie otrzymały ocenę negatywną). Zakładał on wsparcie rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków. Planowane jest jednak ponowne aplikowanie o środki w ramach ogłaszanych konkursów.

W budżecie PCPR zapewnione były środki na realizację świadczeń związanych z usamodzielnieniem (pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i na zagospodarowanie). Celem realizowanych zadań było jak najlepsze przygotowanie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do procesu usamodzielnienia, zwiększenie ich samodzielności oraz zabezpieczenie ich najważniejszych potrzeb (bytowych, mieszkaniowych, edukacyjnych).

Cel III. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku podejmowało działania mające na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej, a gdy było to niemożliwe – zgłaszało je do Ośrodka Adopcyjnego. Zespół Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpracował z rodziną zastępczą oraz asystentem rodziny lub pracownikiem socjalnym właściwego ośrodka pomocy społecznej, a także z rodzicami biologicznymi dzieci, przedstawicielami szkół, kuratelą sądową, ośrodkiem adopcyjnym. W porozumieniu z przedstawicielami ww. służb Zespół sporządzał indywidualne plany pomocy dziecku, przeprowadzał okresowe oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Na spotkania byli zapraszani wszyscy rodzice biologiczni, którzy zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie byli w tym czasie pozbawieni władzy rodzicielskiej.

Tabela 8. Plany pomocy dziecku sporządzone w PCPR w latach 2015-2017

Rok	Liczba sporządzonych planów pomocy dziecku
2015	27
2016	21
2017	26

Tabela 9. Okresowa ocena sytuacja dziecka w latach 2015-2017 w PCPR w Olecku

Rok	Liczba okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych
2015	191
2016	183
2017	144

Działania na rzecz pracy z rodzinami biologicznymi realizowane były również przez placówki opiekuńczo-wychowawcze w Olecku. Rodziny biologiczne są ważnym ogniwem wieloczynnikowej pracy wychowawczej prowadzonej w placówkach, a jej istotnym celem jest

przywrócenie równowagi w rodzinie i powrót dziecka do rodziny. Z rodzicami biologicznymi prowadzona była praca socjalna, w której uczestniczyli wychowawcy i specjaliści zatrudnieni w placówce. Rodzicom oferowano wsparcie w celu poprawy atmosfery wychowawczej i warunków socjalnych w rodzinie. Wsparcie rodzin udzielane było poprzez wizyty i poradnictwo pracownika socjalnego Centrum Administracyjnego Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w ich naturalnym środowisku poprzez zawieranie kontraktów z rodzicami dotyczących zmian zachowania, podejmowania działań naprawczych.

Rodzice byli motywowani do podtrzymywania kontaktu z dziećmi i do odwiedzania ich w placówce. Udzielano im również poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, zwłaszcza w obszarze podnoszenia kompetencji wychowawczych, utrzymywania prorozwojowych relacji z dziećmi i umiejętności właściwego reagowania na problemy edukacyjne dzieci.

Co roku w placówkach organizowany jest „Piknik Rodzinny”, w ramach którego umożliwia się integrację dzieci z rodzinami biologicznym i wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez wspólne spędzanie czasu, udział w grach i zabawach integrujących. Podczas tej imprezy prowadzone były warsztaty dla rodziców dotyczące rozwoju kompetencji wychowawczych, budowania relacji i wspierającej komunikacji z dziećmi. Warsztaty prowadzone były przez psychologa i pedagoga z udziałem Dyrektora CAO, który również włączał się w psychoedukację rodziców, dzieląc się obserwacjami z indywidualnych relacji z wychowankami.

Od 2015 r. na posiedzenia Stałego Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka zapraszani są rodzice biologiczni wychowanków. W celu właściwej realizacji założeń pracy wychowawczej i oddziaływań naprawczych wychowawcy i pracownicy placówek są w stałym kontakcie z członkami rodzin biologicznych wychowanków - rozmowy telefoniczne, wizyty w domach, wizyty rodzin w placówce, udział w przedsięwzięciach organizowanych w placówkach.

Współpraca wychowawców, pracownika socjalnego oraz innych specjalistów zatrudnionych w Centrum Administracyjnym Obsługi Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych z asystentem rodziny, pracownikami socjalnymi ośrodków pomocy społecznej i innymi instytucjami na rzecz rodzin biologicznych realizowana była według aktualnych potrzeb.

WSKAŹNIKI:

- **2015 r.**
 - liczba rodzin objętych współpracą - **26**
 - liczba asystentów współpracujących - **4**
 - liczba OPS współpracujących - **12**
- **2016 r.**
 - liczba rodzin objętych współpracą - **28**
 - liczba asystentów współpracujących - **9**
 - liczba OPS współpracujących - **20**
- **2017 r.**
 - liczba rodzin objętych współpracą - **19**
 - liczba asystentów współpracujących - **6**
 - liczba OPS współpracujących - **13**

Na posiedzeniach Stałego Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, które odbywały się co pół roku, omawiano rodzaje oddziaływań wychowawczych, podejmowano decyzje dotyczące losów podopiecznych, a także omawiano sytuację rodziny biologicznej wychowanków. W posiedzeniach biorą udział wychowawcy, pracownik socjalny i specjaliści zatrudnieni w placówce, pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej, asystenci rodzin, kuratorzy, nauczyciele, psychologowie i pedagodzy ze szkół, do których uczęszczają

wychowankowie. Na posiedzeniach wypracowywano wspólne kierunki kompleksowej pomocy rodzinom biologicznym wychowanków. Metody pracy wychowawczej, takie jak realizacja Planów Pomocy Dziecku, następuje przy współpracy asystentów rodzin i pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej.

Cel IV. Podniesienie jakości usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie:

W latach 2015-2017 związku z realizacją tego celu pracownicy Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej, a także innych jednostek działających w tym obszarze, uczestniczyli m.in. w następujących szkoleniach doskonalących i podwyższających ich kwalifikacje:

- szkolenie „Rozwiązywanie problemów alkoholowych w rodzinie, metody pracy z rodziną uzależnioną”,
- szkolenie z zakresu TSR II stopnia,
- szkolenie „Zabezpieczenie dobra małoletnich dzieci odbieranych z rodzin”,
- szkolenie „Odpowiedzialne rodzicielstwo”
- modułowe szkolenie „Odpowiedzialne rodzicielstwo bez przemocy”
- szkolenie z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom z uwzględnieniem narkotyków i dopalaczy,
- szkolenie „Symptomy doświadczania przemocy u dzieci w młodszym wieku szkolnym i przedszkolnym”,
- konferencja pt. „Zrozumieć autyzm” – Program Pomocy Osobom Autystycznym z Terenów Wiejskich oraz ich Rodzinom,
- szkolenie „Jak radzić sobie z zachowaniami agresywnymi wśród klientów”,
- superwizja osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie naszego powiatu,
- szkolenie „Relacja rodzic – dziecko w procesie budowania więzi”,
- szkolenie „Umiejętność radzenia sobie ze stresem i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu”,
- spotkanie robocze w celu omówienia obszarów współpracy umożliwiających podjęcie w 2017r. inicjatyw istotnych dla wsparcia głównych kierunków rozwoju systemu pieczy zastępczej w regionie,
- szkolenie „W zderzeniu z psychopatą”,
- szkolenie „Mowa ciała a sytuacje zagrożenia w jednostce pomocy społecznej”.

Pracownicy PCPR w Olecku w latach 2015-2017 przeprowadzili 200 wizyt kontrolnych w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych. W trakcie wizyt pracownicy mogli zbadać i zweryfikować ewentualne nieprawidłowości w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej względem małoletnich dzieci przebywających w pieczy. W latach objętych sprawozdaniem, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano 56 ocen rodzin zastępczych.

Cel V: Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu oleckiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej:

W powiecie oleckim funkcjonuje 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (w tym jedna socjalizacyjno - interwencyjna: 4 miejsca interwencyjne), łącznie placówki zapewniają 68 miejsc. W ramach powyższego celu realizowane były następujące działania:

1. Utrzymanie standardów usług w placówkach funkcjonujących na terenie powiatu oleckiego obsługiwanych przez Centrum Administracyjnym Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych:

Od 2015 roku placówka podnosi i realizuje na coraz wyższym poziomie standardy usług opiekuńczo-wychowawczych; dzięki pozyskiwanemu wsparciu polepszają się również warunki materialno-bytowe wychowanków, na bieżąco były wykonywane prace remontowe: wymiana drzwi, odmalowanie pomieszczeń, wymiana instalacji elektrycznej, dokonano zakupu mebli do kuchni i pomieszczeń ogólnoużytkowych, wychowankowie są wyposażeni w zabawki, książki, mają do swojej dyspozycji komputery, laptopy i gry interaktywne; na bieżąco jest również doposażony gabinet psychologa i pedagoga w pomoce do zajęć specjalistycznych z wychowankami; wychowankowie mogą rozwijać swoje zainteresowania sportowe w dobrze wyposażonej siłowni, sali gimnastycznej i boisku do piłki nożnej, organizowane są też zajęcia w pracowni plastycznej; młodsi wychowankowie mają możliwość zabawy na kolorowym, wielofunkcyjnym placu zabaw.

2. Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej i procesie usamodzielnienia: Dom nr 4 im. Janusza Korczaka w Olecku jest przeznaczony dla pełnoletnich wychowanków w trakcie procesu usamodzielnienia; organizacja tego Domu opiera się na samodzielnym funkcjonowaniu młodzieży, pieczę nad wychowankami sprawuje jeden wychowawca - koordynator, który ukierunkowuje podopiecznych w ich funkcjonowaniu społecznym i wspiera w rozwiązywaniu codziennych problemów; w celu wzmocnienia umiejętności potrzebnych do efektywnego usamodzielnienia z pełnoletnimi wychowankami prowadzone są następujące działania wychowawcze i wspierające:

- zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego,
- pomoc usamodzielniającym się wychowankom w załatwianiu spraw formalnych,
- zaspokajanie potrzeb poznawczych, społecznych i emocjonalnych wychowanków,
- wsparcie wychowanków w realizacji indywidualnych planów usamodzielnienia,
- poradnictwo psychoprofilaktyczne,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- wspieranie w adaptacji w nowym środowisku i nowej sytuacji życiowej (usamodzielnienie).

3. Zaspokajanie potrzeb poznawczych, społecznych i emocjonalnych wychowanków poprzez:

- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w rozwiązywaniu trudności szkolnych

WSKAŹNIKI:

- 2015 r. - 67 wychowanków,
- 2016 r. - 66 wychowanków,
- 2017 r. - 64 wychowanków,
- organizowanie i finansowanie wychowankom zajęć w czasie wolnym (wycieczki krajoznawcze, kolonie, wyjazdy do teatru),
- zajęcia profilaktyczne, psychoedukacyjne i wyrównawcze: tematyka zajęć prowadzonych przez psychologa i pedagoga dotyczy głównie sfery rozwoju społecznego i emocjonalnego; szczególny nacisk kładzie się na kształtowanie kompetencji interpersonalnych i redukowanie zachowań utrudniających funkcjonowanie dzieci, zarówno w placówce jak i poza nią; na zajęciach wyrównawczych usprawniane są funkcje poznawcze i korygowane zaburzenia rozwojowe; wsparciem psychologiczno-pedagogicznym objęci są wychowankowie mający szczególne potrzeby psychoemocjonalne i edukacyjne

WSKAŹNIKI:

- 2015 r. - 67 wychowanków,
- 2016 r. - 66 wychowanków,
- 2017 r. - 64 wychowanków;

- zapewnienie dzieciom optymalnych warunków życia, zbliżonych do środowiska rodzinnego (mała liczebność mieszkańców domów, indywidualizacja opieki): w powiecie oleckim funkcjonuje 6 placówek - mieszkań, w których przebywa do 14 wychowanków w jednym. Ponadto każdy wychowanek ma swojego wychowawcę, który prowadzi z nim zindywidualizowaną pracę wychowawczą,
- warsztaty z wychowankami w obszarze terapeutycznym - TSR, Trening Zastępowania Agresji: warsztaty prowadzone były przez specjalistów oraz przeszkolonych pracowników;
- priorytetowe traktowanie podtrzymywania związków emocjonalnych dziecka z najbliższymi (poza sytuacjami podejrzeń czy symptomów przemocy): urlopowanie do domów rodzinnych, odwiedziny rodzin w placówce, udział opiekunów w posiedzeniach zespołów, informowanie najbliższych o sukcesach i problemach dziecka: większość wychowanków w okresie wolnym od nauki szkolnej (święta, ferie, wakacje) urlopowanych jest do domu rodzinnego; placówki otwarte są na odwiedziny rodzin dzieci; od 2015 r. opiekunowie otrzymują pisemne zaproszenia na posiedzenia Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka. Wychowawcy na bieżąco informują najbliższych o funkcjonowaniu dziecka w placówce i poza nią.

4. Szkolenie kadry i stałe podnoszenie kompetencji zawodowych - wzbogacanie wiedzy i umiejętności w obszarze wychowania: kadra placówek systematycznie podnosi swoje kompetencje i rozwija umiejętności poprzez udział w różnego rodzaju szkoleniach; obszarem zdobywania nowych kompetencji były: metodyka motywowania do osiągnięcia sukcesów, komunikacja w relacjach, respektowanie norm społecznych przez wychowanków, profilaktyka agresji i wychowanie do odpowiedzialności, budowanie poczucia własnej wartości, objawy depresji u dzieci i młodzieży, budowanie planów pomocy dziecku, dokumentowanie pracy wychowawczej, ochrona danych osobowych, wypalenie zawodowe, porozumienie bez przemocy wg Rosenberga, przeciwdziałanie uzależnieniom z uwzględnieniem narkotyków i dopalaczy, zrozumieć autyzm, FAS – diagnoza i terapia

WSKAŹNIKI:

- w 2015 r. odbyły się 24 szkolenia, w których udział wzięło 33 pracowników,
- w 2016 r. odbyło się 11 szkoleń, w których udział wzięło 31 pracowników,
- w 2017 r. odbyło się 14 szkoleń, w których udział wzięło 32 pracowników.

5. Osiąganie standardów dotyczących wieku wychowanków i minimalizowanie liczby dzieci poniżej 10 roku umieszczonych w instytucjonalnej pieczy poprzez podejmowanie działań w kierunku umieszczania młodszych wychowanków w rodzinnej pieczy zastępczej: zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do placówek opiekuńczo-wychowawczych przyjmowane były dzieci powyżej 10 roku życia, wyjątek stanowiły rodzeństwa

WSKAŹNIKI:

w latach 2015-2017 przyjęto do placówek rodzeństwa, wśród których były dzieci poniżej 10 roku życia:

- w 2015 r.:
 - Dom nr 1 i Dom nr 6 (podzielono rodzeństwo) - rodzeństwo 5 osobowe, w tym 3 dzieci poniżej 10 roku życia,
 - Dom nr 2 - rodzeństwo 5 osobowe, w tym 1 dziecko poniżej 10 roku życia,
 - Dom nr 3 i Dom nr 5 (podzielono rodzeństwo) - rodzeństwo 6 osobowe, w tym 4 dzieci poniżej 10 roku życia,
 - Dom nr 4 - 1 dziecko poniżej 10 roku życia (córka wychowanki),

- w 2016 r.:
 - Dom nr 2 - 2 chłopców poniżej 10 roku życia (ich rodzeństwo już wcześniej zostało umieszczone w placówce),
 - w 2017 r.: nie przyjęto żadnego dziecka poniżej 10 roku życia;
- zgodnie z wnioskami Zespołów Ds. Okresowej Oceny Dziecka sporządzane były pisma o umieszczenie młodszych wychowanków w rodzinnej pieczy zastępczej.

Źródła finansowania Programu:

Głównym źródłem finansowania Programu były środki z budżetu powiatu (m.in. dochody z porozumień zawartych z innym powiatami w sprawie przyjęcia dzieci oraz warunków ich pobytu i wysokości wydatków na ich utrzymanie) i dotacje celowe Wojewody Warmińsko-Mazurskiego (dofinansowanie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej). W przypadku realizacji projektu inwestycyjnego, którego celem jest utworzenie mieszkań chronionych, pozyskano środki z Europejskiego Funduszu Społecznego przy udziale środków własnych powiatu.

Podsumowanie:

Większość zaplanowanych w programie działań została zrealizowana i wymaga kontynuacji. Nie utworzono natomiast infrastruktury instytucjonalnej poza obecnym miejscem funkcjonowania placówek w celu nabycia przez wychowanków umiejętności funkcjonowania i współżycia społecznego w środowisku lokalnym – działanie to było przypisane do celu V programu (utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu oleckiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej).

Głównymi realizatorami Programu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku (w tym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) oraz Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Olecku. Bardzo istotny w realizacji części działań był również udział innych jednostek: Starostwa Powiatowego w Olecku, ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu i asystentów rodziny, Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, filia w Ełku, placówek oświatowych, służby zdrowia.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Olecku

mgr Wiesława Szymczyk